

ประกาศกระทรวงแรงงาน

เรื่อง แนวทางการป้องกันและบริหารจัดการด้านเอดส์และวัณโรคในสถานประกอบกิจการ

โดยที่กระทรวงแรงงานได้ประกาศแนวปฏิบัติการป้องกันและจัดการด้านเอดส์ในสถานประกอบกิจการ เมื่อวันที่ ๗ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๘ อันมีสาระสำคัญสองส่วนหลัก คือ เรื่องสิทธิแรงงานและการคุ้มครอง และระบบการป้องกันและจัดการด้านเอดส์ในสถานประกอบกิจการ ทั้งนี้สถานประกอบกิจการสามารถนำแนวปฏิบัติดังกล่าวไปพัฒนาให้เกิดประโยชน์ในสถานประกอบกิจการได้โดยสมัครใจเพื่อลดผลกระทบของปัญหาเอดส์ต่อคุณภาพชีวิตของแรงงาน ทำให้มีศักยภาพเพียงพอที่จะสนับสนุนเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน อันจะเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติโดยรวม

เนื่องจากวัณโรคเป็นปัญหาสำคัญของการสาธารณสุขไทย ซึ่งส่งผลกระทบต่อการบริหารธุรกิจของสถานประกอบกิจการไม่น้อยไปกว่าปัญหาโรคเอดส์ และผู้ใช้แรงงานเป็นกลุ่มเสี่ยงต่อวัณโรคเนื่องจากมีสภาพแวดล้อมการทำงานที่แออัด ทำงานหนัก พักผ่อนไม่เพียงพอ เมื่อเป็นวัณโรคแล้วเชือก็แพร่กระจายสู่ลูกจ้างอื่นได้ง่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งลูกจ้างที่ป่วยเป็นโรคเอดส์ ส่วนใหญ่มีภาวะแทรกซ้อนของโรคติดเชื้อฉวยโอกาส คือ วัณโรคภาวะการเจ็บป่วยเรื้อรังของเอดส์และวัณโรคก่อให้เกิดการสูญเสียสมรรถภาพในการทำงานทั้งทางร่างกายและจิตใจ จึงสมควรปรับปรุงแก้ไขแนวปฏิบัติการป้องกันและจัดการด้านเอดส์ในสถานประกอบกิจการ เมื่อวันที่ ๗ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๘ ให้เหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน โดยข้อเสนอของคณะกรรมการสวัสดิการแรงงาน ออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้ยกเลิกประกาศกระทรวงแรงงาน เรื่อง แนวปฏิบัติการป้องกันและจัดการด้านเอดส์ในสถานประกอบกิจการ ลงวันที่ ๗ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๘

ข้อ ๒ กำหนดแนวทางการป้องกันและบริหารจัดการด้านเอดส์และวัณโรคในสถานประกอบกิจการ ให้ใช้แนวทางการป้องกันและบริหารจัดการด้านเอดส์และวัณโรคในสถานประกอบกิจการ ที่แนบท้ายประกาศนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๒๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๕

(นายเผด็จชัย สะสมทรัพย์)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน

แนวทางการป้องกันและบริหารจัดการด้านเอตส์และวัณโรคในสถานประกอบกิจการ

๑. บทนำ

สถานการณ์เอตส์ยังคงเป็นปัญหาระดับประเทศที่เกี่ยวข้องกับคนทุกคนในสังคม เอตส์มิได้ส่งผลกระทบต่อด้านสุขภาพเท่านั้น แต่ยังส่งผลกระทบต่อเป็นปัญหาสังคมอันเนื่องมาจากการขาดความรู้อย่างถูกต้อง ทำให้ไม่สามารถยอมรับการอยู่ร่วมกันกับผู้ติดเชื้อเอชไอวีหรือผู้ป่วยเอตส์ในสังคม ปัจจุบันวิทยาการทางการแพทย์ในการดูแลรักษามีความก้าวหน้ามากขึ้น และเป็นสิทธิประโยชน์ภายใต้ระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ระบบประกันสังคม สวัสดิการข้าราชการ และสวัสดิการพนักงานรัฐวิสาหกิจ ผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอตส์จึงสามารถมีสุขภาพแข็งแรงมีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีชีวิตยืนยาวได้ หากได้รับการดูแลรักษาอย่างถูกต้องเหมาะสม เพราะเอตส์เป็นโรคที่ป้องกันได้ หากติดเชื้อแล้วยังมียาต้านไวรัสเพื่อช่วยทำให้คุณภาพชีวิตของผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อดีขึ้น รวมทั้งสามารถทำงานเพื่อเลี้ยงดูตนเองและครอบครัวได้ ไม่ต้องเป็นภาระแก่สังคม เป้าหมายสำคัญในการแก้ไขปัญหาจึงอยู่ที่การลดการติดเชื้อเอชไอวีรายใหม่ ลดการเสียชีวิต ลดการกีดกันและรังเกียจจากสังคมและสถานประกอบกิจการ รวมทั้งส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในครอบครัว ชุมชน สังคมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน เพื่อลดผลกระทบที่เกิดขึ้นกับผู้ติดเชื้อเอชไอวี ผู้ป่วยเอตส์ และสมาชิกในครอบครัว รวมถึงการส่งเสริมให้เข้าถึงการรักษาที่เหมาะสม

วัณโรคเป็นปัญหาสำคัญของการสาธารณสุขไทย ซึ่งส่งผลกระทบต่อการบริหารธุรกิจของสถานประกอบกิจการไม่น้อยไปกว่าปัญหาโรคเอตส์ หากมีความรู้ไม่ถูกต้อง ลูกจ้างที่ป่วยเป็นวัณโรคอาจจะถูกรังเกียจ เลือกปฏิบัติ กีดกัน ลิดรอนสิทธิในการทำงาน และไม่ได้รับการช่วยเหลือเกื้อกูลให้อยู่ร่วมในสังคมเช่นเดียวกับผู้ติดเชื้อเอชไอวี ตลอดจนอาจจะถูกเลิกจ้าง หรือถูกกดดันให้ลาออกจากงาน ทำให้ไม่สามารถติดตาม ควบคุม กำกับการรับประทานยาของผู้ป่วยได้อย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้การรักษาไม่ประสบความสำเร็จ ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญของการแพร่ระบาดของวัณโรคในปัจจุบัน ขณะเดียวกันยังพบว่าลูกจ้างที่ป่วยช่วงแพร่เชื้อซึ่งจะต้องหยุดพักงานระยะเวลาหนึ่งนั้น มักจะปกปิดความเจ็บป่วยและไม่รายงานหรือส่งใบรับรองแพทย์เพื่อขอหยุดพักรักษา เพราะกลัวจะถูกให้ออกจากงาน จึงทำให้การรักษาโดยกลวิธีมีพีเสี่ยงกำกับการรับประทานยามีปัญหาในทางปฏิบัติมาก

การติดเชื้อเอชไอวีมักพบร่วมกับวัณโรคได้บ่อย เนื่องจากเชื้อเอชไอวีสามารถกระตุ้นให้ผู้ติดเชื้อวัณโรคป่วยเป็นวัณโรคได้มากขึ้น หรือเร็วกว่าบุคคลทั่วไปหลายเท่า รวมทั้งการขาดความรู้และการรังเกียจผู้ป่วย ตลอดจนแนวปฏิบัติที่ไม่ชัดเจน ทำให้ลูกจ้างที่ป่วยเป็นวัณโรคไม่กล้าตรวจหาเชื้อเอชไอวี และลูกจ้างที่ติดเชื้อเอชไอวีไม่กล้าเข้าสู่ระบบการคัดกรองการวินิจฉัยและรักษาวัณโรค ซึ่งจะทำให้ทั้งผู้ป่วยเอตส์และผู้ป่วยวัณโรคไม่ได้รับการดูแลรักษาและป้องกันอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น เพื่อให้มาตรการการป้องกันและแก้ไขดังกล่าวบรรลุผล จำเป็นต้องดำเนินงานเชิงบูรณาการซึ่งกันและกัน ระหว่างการให้ความรู้ การคุ้มครองแรงงาน และการสนับสนุนช่วยเหลือลูกจ้างที่ป่วยให้ได้รับ

การดูแลรักษา กระทรวงแรงงานจึงประกาศเจตนารมณ์ภายใต้นโยบายที่เป็นรูปธรรม อันจะส่งเสริมสนับสนุนให้สถานประกอบกิจการต่างๆ มีแนวทางในการป้องกันและบริหารจัดการด้านเอตส์และวัณโรคไปพร้อมกัน เพื่อให้ลูกจ้างที่ป่วยเป็นโรคดังกล่าวมีคุณภาพชีวิตและความมั่นคงในการทำงานบนพื้นฐานแห่งการช่วยเหลือเกื้อกูล อันจะส่งผลดีต่อการดำเนินธุรกิจของสถานประกอบกิจการ ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและความก้าวหน้าของประเทศชาติโดยรวม

แนวทางการป้องกันและบริหารจัดการด้านเอตส์และวัณโรคในสถานประกอบกิจการฉบับนี้จัดทำขึ้นตามหลักของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน และกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ประมวลกฎหมายอาญา และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และตามกรอบของแนวปฏิบัติเรื่องเอตส์ในโลกแห่งการทำงาน และข้อเสนอว่าด้วยเอชไอวีและเอตส์ในโลกแห่งการทำงาน ค.ศ. ๒๐๑๐ รวมไปถึงปฏิญญาว่าด้วยความตกลงร่วมกันเรื่องโรคเอตส์แห่งสหประชาชาติ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ อนุสัญญาฉบับที่ ๑๐๐ ว่าด้วยค่าตอบแทนที่เท่าเทียมกันสำหรับคนงานชายและหญิงในงานที่มีค่าเท่ากัน ค.ศ. ๑๙๕๑ และอนุสัญญาฉบับที่ ๑๑๑ ว่าด้วยการเลือกปฏิบัติในการจ้างงานและอาชีพ ค.ศ. ๑๙๕๘ ตลอดจนนโยบายแห่งชาติว่าด้วยการตรวจเอตส์ของคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการป้องกันและแก้ไขปัญหาเอตส์ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานคณะกรรมการ และแผนงานควบคุมวัณโรคแห่งชาติ

๒. ขอบเขตการนำไปใช้ และวัตถุประสงค์

แนวทางการป้องกันและบริหารจัดการด้านเอตส์และวัณโรคในสถานประกอบกิจการฉบับนี้สามารถนำไปใช้ได้กับนายจ้าง ลูกจ้าง องค์กรนายจ้าง องค์กรลูกจ้าง รวมถึงแรงงานนอกระบบ และผู้สมัครงาน ของสถานประกอบกิจการทุกประเภทและทุกขนาด โดยมีวัตถุประสงค์ ๔ ประการคือ

๒.๑ เพื่อส่งเสริมให้มีการร่วมหารือ และสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ นายจ้าง ลูกจ้าง ผู้ติดเชื้อเอชไอวี ผู้ป่วยเอตส์ ผู้ป่วยวัณโรค ผู้ได้รับผลกระทบ ผู้นำชุมชน และองค์กรพัฒนาเอกชน ในการแก้ไขและป้องกันปัญหาเอตส์และวัณโรค

๒.๒ เพื่อให้สถานประกอบกิจการใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการป้องกันและบริหารจัดการด้านเอตส์และวัณโรคในสถานประกอบกิจการโดยสมัครใจ

๒.๓ เพื่อเป็นเกณฑ์ให้สถานประกอบกิจการใช้ในการตรวจสอบและประกาศแสดงตนเองว่าเป็นสถานประกอบกิจการที่ปฏิบัติสอดคล้องกับมาตรฐานการบริหารจัดการด้านเอตส์และวัณโรคในสถานประกอบกิจการ

๒.๔ เพื่อเป็นเกณฑ์พิจารณาให้การรับรองมาตรฐานการบริหารจัดการด้านเอตส์และวัณโรคในสถานประกอบกิจการ

๓. บทนิยาม

“ผู้ติดเชื้อเอชไอวี” หมายความว่า ผู้ได้รับเชื้อเอชไอวีเข้าสู่ร่างกาย แต่ร่างกายยังแข็งแรงและสามารถทำงานได้ตามปกติ

“ผู้ป่วยเอดส์” หมายความว่า ผู้ติดเชื้อเอชไอวีที่มีภาวะภูมิคุ้มกันบกพร่องและมีภาวะการเจ็บป่วยด้วยโรคฉวยโอกาส

“ผู้ได้รับผลกระทบจากเอดส์” หมายความว่า ครอบครัวของผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้ติดเชื้อและผู้ป่วยเอดส์ ซึ่งได้รับผลกระทบทางด้านสังคม จิตใจ ร่างกาย และเศรษฐกิจ

“ผู้ติดเชื้อวัณโรคหรือผู้ที่มีวัณโรคแฝง” หมายความว่า ผู้ที่ได้รับเชื้อวัณโรคเข้าสู่ร่างกาย แต่ร่างกายยังคงควบคุมเชื้อวัณโรคได้ จึงไม่มีอาการ และจะไม่แพร่เชื้อให้แก่ผู้ใด

“ผู้ป่วยวัณโรค” หมายความว่า ผู้ติดเชื้อวัณโรคที่มีภาวะภูมิคุ้มกันของร่างกายอ่อนแอลง จนกระทั่งเชื้อวัณโรคลุกลามทำให้เกิดพยาธิสภาพที่ปอดหรืออวัยวะอื่นใด ซึ่งอาการของผู้ป่วยวัณโรคนั้นจะแตกต่างกันตามความรุนแรงของภาวะปอดอักเสบที่เกิดขึ้นและอวัยวะที่เกิดโรค โดยวัณโรคปอดจะสามารถแพร่เชื้อให้กับผู้อื่นได้

“ผู้ได้รับผลกระทบจากวัณโรค” หมายความว่า ครอบครัวของผู้ป่วยวัณโรค หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้ป่วยวัณโรค ซึ่งได้รับผลกระทบทางด้านสังคม จิตใจ ร่างกาย และเศรษฐกิจ

“นายจ้าง” หมายความว่า นายจ้างตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน และให้หมายความรวมถึงผู้ประกอบการซึ่งยอมให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดมาทำงานหรือทำผลประโยชน์ให้แก่หรือในสถานประกอบการ ไม่ว่าจะการทำงานหรือการทำผลประโยชน์นั้นจะเป็นส่วนหนึ่งส่วนใดหรือทั้งหมดในกระบวนการผลิตหรือธุรกิจในความรับผิดชอบของผู้ประกอบการนั้นหรือไม่ก็ตาม

“ลูกจ้าง” หมายความว่า ลูกจ้างตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน และให้หมายความรวมถึงผู้ซึ่งได้รับความยินยอมให้ทำงานหรือทำผลประโยชน์ให้แก่หรือในสถานประกอบการของนายจ้าง ไม่ว่าจะเรียกชื่ออย่างไรก็ตาม

“ผู้สมัครงาน” หมายความว่า บุคคลซึ่งประสงค์จะทำงานโดยเรียกหรือรับค่าจ้างเป็นเงินหรือประโยชน์อย่างอื่น

“เจ้าหน้าที่ภาครัฐ” หมายความว่า ข้าราชการและเจ้าหน้าที่กระทรวงแรงงาน

“สถานประกอบการ” หมายความว่า หน่วยงานแต่ละแห่งของนายจ้างที่มีลูกจ้างทำงานอยู่ในหน่วยงาน

๔. การจัดทำนโยบายด้านเอดส์และวัณโรคของสถานประกอบการ

การจัดทำนโยบายการป้องกันและบริหารจัดการด้านเอดส์และวัณโรคในสถานประกอบการ ดำเนินการดังต่อไปนี้

๔.๑ สถานประกอบกิจการต้องจัดทำนโยบายการป้องกันและบริหารจัดการด้านเอดส์และ วัณโรค และแผนการดำเนินการตามนโยบาย

๔.๒ สถานประกอบกิจการต้องจัดทำนโยบายการป้องกันและบริหารจัดการด้านเอดส์และ วัณโรคเป็นลายลักษณ์อักษร และปิดประกาศไว้ในสถานประกอบกิจการ รวมทั้งต้องจัดให้มีการชี้แจง ทำความเข้าใจให้แก่ผู้บริหารและลูกจ้างทุกระดับ

๔.๓ สถานประกอบกิจการต้องปรึกษาหารือร่วมกันระหว่างบุคลากรในสถานประกอบกิจการ ทุกฝ่าย ในการจัดทำและพัฒนานโยบายการป้องกันและบริหารจัดการด้านเอดส์และวัณโรค ได้แก่ ผู้แทนนายจ้าง ผู้แทนลูกจ้าง ผู้แทนองค์กรนายจ้าง และหรือผู้แทนองค์กรลูกจ้าง แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ เพื่อให้ได้นโยบายการป้องกันและบริหารจัดการด้านเอดส์และวัณโรคที่เหมาะสมและปฏิบัติได้

๔.๔ สถานประกอบกิจการต้องกำหนดนโยบายการป้องกันและบริหารจัดการด้านเอดส์และ วัณโรค โดยคำนึงถึงความหลากหลายทางเพศและความเท่าเทียมของหญิงและชายเป็นสำคัญ โดยอยู่ บนพื้นฐานของหลักการดังต่อไปนี้

๔.๔.๑ การปกป้องคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในสถานประกอบกิจการ

๔.๔.๒ การส่งเสริมการป้องกันเอดส์และวัณโรค

๔.๔.๓ การช่วยเหลือดูแลผู้ป่วยเอดส์และผู้ป่วยวัณโรค และส่งเสริมให้เข้าถึงการรักษา

๔.๕ สถานประกอบกิจการต้องนำนโยบายการป้องกันและบริหารจัดการด้านเอดส์และวัณโรค ที่กำหนดขึ้นไปปฏิบัติอย่างจริงจังและสม่ำเสมอ รวมทั้งต้องพัฒนานโยบายให้สอดคล้องกับบริบทของ สถานประกอบกิจการนั้นๆ

๕. สาระสำคัญของนโยบาย

๕.๑ นโยบายการป้องกันและบริหารจัดการด้านเอดส์ในสถานประกอบกิจการ

๕.๑.๑ การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในสถานประกอบกิจการ ได้แก่ ปกป้องคุ้มครองและส่งเสริมการปฏิบัติต่อลูกจ้างและผู้สมัครงานอย่างเท่าเทียมกัน และขจัดการ เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวี ผู้ป่วยเอดส์ และผู้ได้รับผลกระทบ ดังนี้

๑) รับสมัครงานและการจ้างงานต้องไม่มีการตรวจหาการติดเชื้อเอชไอวีหรือ การแสดงหลักฐานว่าไม่ติดเชื้อเอชไอวี และต้องไม่อ้างการติดเชื้อเอชไอวีเพื่อคัดกรองผู้สมัครงานและ ลูกจ้าง หรือเพื่อเป็นเงื่อนไขในการจ้างงาน หรือเป็นหลักเกณฑ์ตัดสินว่าผู้สมัครงานและลูกจ้างขาด คุณสมบัติในการจ้างงาน

๒) สนับสนุนผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ให้ทำงาน และมีความก้าวหน้า ในการทำงานโดยไม่เลือกปฏิบัติ

๓) ส่งเสริมสิทธิในการรักษาความลับส่วนบุคคลและจัดให้มีระบบเก็บรักษา ข้อมูลส่วนบุคคลของลูกจ้าง

๔) จัดให้มีผู้รับผิดชอบงานด้านเอดส์ในสถานประกอบกิจการอย่างเป็นรูปธรรม

๕) ส่งเสริมและสนับสนุนให้นายจ้าง ผู้บริหาร และลูกจ้างมีทัศนคติที่ดีต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวี ผู้ป่วยเอดส์ และผู้ได้รับผลกระทบ

๕.๑.๒ การป้องกันการติดเชื้อเอชไอวี

๑) สนับสนุนให้นายจ้าง ผู้บริหาร และลูกจ้าง มีความรู้เกี่ยวกับเอดส์ โดยมีการศึกษาอบรม การปรึกษาแนะนำ และให้ข้อมูลข่าวสารเรื่องเอดส์ที่ถูกต้องเพื่อลดโอกาสเสี่ยงและพฤติกรรมเสี่ยงต่อการรับเชื้อเอชไอวี

๒) ส่งเสริมการตรวจเลือดเพื่อหาการติดเชื้อเอชไอวีโดยสมัครใจและเป็นความลับ โดยมีการให้ข้อมูลและคำปรึกษาทั้งก่อนและหลังการตรวจเลือดเพื่อเตรียมความพร้อมทางอารมณ์และจิตใจ

๓) ส่งเสริมการจัดบริการป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีที่จำเป็นสำหรับสถานประกอบกิจการแต่ละแห่ง และการจัดหาถุงยางอนามัยหรืออุปกรณ์ป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีที่สะอาด และได้มาตรฐานให้ลูกจ้างมีโอกาสเข้าถึงได้ง่าย สะดวก และเพียงพอ

๕.๑.๓ การช่วยเหลือดูแลผู้ติดเชื้อเอชไอวี ผู้ป่วยเอดส์ และผู้ได้รับผลกระทบ

๑) ให้ความคุ้มครองผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ ให้สามารถทำงานหรือให้อยู่ในสถานภาพลูกจ้างต่อไป โดยได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย

๒) ให้ความเสมอภาคในการพิจารณาสิทธิประโยชน์และสวัสดิการแก่ลูกจ้างทุกคน โดยไม่เลือกปฏิบัติเพราะเหตุแห่งการติดเชื้อเอชไอวีหรือป่วยเป็นโรคเอดส์

๓) ให้ความช่วยเหลือหรือสนับสนุนให้ผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ได้รับสิทธิการรักษาพยาบาลตามมาตรฐานกองทุนประกันสังคม หรือตามมาตรฐานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติแล้วแต่กรณี

๔) ให้ความช่วยเหลือผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ที่ไม่สามารถทำงาน รวมถึงผู้ได้รับผลกระทบ ให้ดำเนินชีวิตต่อไปได้ตามความเหมาะสม เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของผู้ติดเชื้อเอชไอวี ผู้ป่วยเอดส์ และผู้ได้รับผลกระทบนั้น

๕.๒ นโยบายการป้องกันและบริหารจัดการด้านวัณโรคในสถานประกอบกิจการ

๕.๒.๑ การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในสถานประกอบกิจการ ได้แก่ ปกป้องคุ้มครองและส่งเสริมการปฏิบัติต่อลูกจ้างอย่างเท่าเทียมกัน และขจัดการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อผู้ป่วยวัณโรค และผู้ได้รับผลกระทบ ดังนี้

๑) จ้างงานต้อง “ไม่ใช่เป็นเหตุในการเลิกจ้าง” หรือกีดกันความก้าวหน้าในการทำงานของลูกจ้างที่ป่วยเป็นวัณโรค

๒) อนุญาตให้ลูกจ้างที่ป่วยเป็นวัณโรค “ได้ลาป่วย” ตามสิทธิการลาโดยได้รับค่าจ้างตามปกติ

๓) อนุญาตให้ลูกจ้างที่ป่วยเป็นวัณโรค “กลับเข้าทำงาน” ตามข้อวินิจฉัยของแพทย์

๔) ส่งเสริมสิทธิในการรักษาความลับส่วนบุคคล และจัดให้มีระบบเก็บรักษาข้อมูลส่วนบุคคลของลูกจ้าง

๕.๒.๒ การป้องกันการแพร่เชื้อวัณโรค

๑) สนับสนุนให้นายจ้าง ผู้บริหาร และลูกจ้างมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัณโรค โดยมีการศึกษา ฝึกอบรม การปรึกษาแนะนำ และให้ข้อมูลข่าวสารเรื่องวัณโรคที่ถูกต้องเพื่อลดโอกาสเสี่ยงและพฤติกรรมเสี่ยงต่อการรับเชื้อวัณโรค

๒) จัดให้มีผู้รับผิดชอบด้านวัณโรคเป็นศูนย์กลาง และจัดตั้งทีมงานเฝ้าระวังเพื่อทำหน้าที่ “สังเกตอาการที่น่าสงสัยว่าจะเป็นวัณโรค” และสนับสนุนให้ลูกจ้างที่มีอาการน่าสงสัยว่าจะเป็นวัณโรค “ให้ไปพบแพทย์เพื่อตรวจวัณโรคโดยทันที”

๓) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ลูกจ้างตรวจเอ็กซเรย์ปอดประจำปี เพื่อคัดกรองวัณโรคและโรคอื่นๆ

๔) ส่งเสริมให้ลูกจ้างที่ป่วยด้วยโรคระบบทางเดินหายใจใช้หน้ากากอนามัย หรือผ้าเช็ดหน้า หรืออื่นๆ ปิดปากและจมูกเวลาไอหรือจามเพื่อลดการแพร่เชื้อ

๕) ส่งเสริมการจัดบริการป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีที่จำเป็นสำหรับสถานประกอบการกิจการแต่ละแห่ง และการจัดหาถุงยางอนามัยหรืออุปกรณ์ป้องกันเชื้อเอชไอวีที่สะอาดและได้มาตรฐาน ให้ลูกจ้างมีโอกาสเข้าถึงได้ง่าย สะดวก และเพียงพอ เพื่อลดอัตราการติดเชื้อเอชไอวีซึ่งจะนำไปสู่การป่วยเป็นวัณโรคได้ง่าย

๖) จัดให้สถานที่ทำงานมีการไหลเวียนของอากาศที่ดีเพื่อลดความเสี่ยงของการแพร่กระจายเชื้อวัณโรค

๕.๒.๓ การช่วยเหลือดูแลผู้ป่วยวัณโรคและผู้ได้รับผลกระทบ

๑) จัดให้ลูกจ้างเข้าถึงบริการตรวจวินิจฉัยเมื่อมีอาการน่าสงสัยว่าจะเป็นวัณโรค และเข้าถึงบริการรักษาวัณโรคที่หน่วยบริการที่ได้มาตรฐาน โดยนายจ้างควรให้การสนับสนุนค่าใช้จ่ายตามสมควร

๒) จัดให้มี “พี่เลี้ยง” (Observer) ดูแลและกำกับลูกจ้างที่ป่วยเป็นวัณโรคให้ได้รับประทานยาต่อหน้าพี่เลี้ยงในทุกวันทำงาน เป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๖ เดือน ในกรณีที่ป่วยวัณโรคตัวยาหลายขนาน ต้องมีพี่เลี้ยงกำกับการรับประทานยาจนครบกำหนดระยะเวลารักษา (๑๘-๒๔ เดือน)

๓) เปิดเผยข้อมูลของผู้ป่วยวัณโรคต้องได้รับคำยินยอมอย่างเป็นทางการเป็นลายลักษณ์อักษรจากผู้ป่วยเท่านั้น

๔) ให้ความเสมอภาคในการพิจารณาสิทธิประโยชน์และสวัสดิการแก่ลูกจ้างทุกคน โดยไม่เลือกปฏิบัติเพราะเหตุแห่งการป่วยเป็นวัณโรค

๕) ให้ความช่วยเหลือผู้ป่วยวัณโรคในระยะป่วยหรือรักษาหายแต่มีสมรรถภาพของปอดลดลง ให้สามารถดำเนินชีวิตต่อไปได้ตามความเหมาะสม เช่น เปลี่ยนลักษณะงานเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของผู้ป่วยวัณโรค

๖) จัดอบรมหรือทำกิจกรรมที่ให้ความรู้เรื่องวัณโรค และมีการสร้างทัศนคติที่ดีให้แก่ นายจ้าง ผู้บริหาร และลูกจ้างที่ทำงานร่วมกับผู้ป่วยวัณโรคที่อยู่ในระหว่างการรักษาแต่พ้นระยะแพร่เชื้อแล้ว เพื่อให้เกิดการยอมรับและการอยู่ร่วมกันได้ในสังคมการทำงาน

๖. บทบาทของนายจ้าง

๖.๑ ยึดถือและปฏิบัติตามแนวทางการป้องกันและบริหารจัดการด้านเอดส์และวัณโรคในสถานประกอบการ และนโยบายแห่งชาติว่าด้วยการตรวจเอดส์ของคณะกรรมการแห่งชาติ ว่าด้วยการป้องกันและแก้ไขปัญหาเอดส์ รวมถึงหลักรัฐธรรมนูญว่าด้วยความเสมอภาค การไม่เลือกปฏิบัติ และการเคารพสิทธิส่วนบุคคล

๖.๒ จัดทำนโยบายการป้องกันและบริหารจัดการด้านเอดส์และวัณโรคในสถานประกอบการตามแนวทางในข้อ ๔ และข้อ ๕ และนำนโยบายดังกล่าวไปปฏิบัติให้เกิดผล

๖.๓ สนับสนุนงบประมาณสำหรับดำเนินงานตามแผนงานหรือกิจกรรมที่สอดคล้องกับนโยบายการป้องกันและบริหารจัดการด้านเอดส์และวัณโรคในสถานประกอบการ และต้องดำเนินกิจกรรมตามแผนงานดังกล่าว

๖.๔ จัดตั้งคณะกรรมการทวิภาคีรับผิดชอบด้านการป้องกันและบริหารจัดการด้านเอดส์และวัณโรคในสถานประกอบการ หรือสนับสนุนให้คณะกรรมการทวิภาคีที่มีอยู่แล้ว เช่น คณะกรรมการสวัสดิการในสถานประกอบการ คณะกรรมการความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน หรือคณะกรรมการลูกจ้าง เป็นต้น รับผิดชอบภารกิจดังกล่าว รวมทั้งส่งเสริมให้คณะกรรมการได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการป้องกันและบริหารจัดการด้านเอดส์และวัณโรค ในสถานประกอบการ

๖.๕ ปิดประกาศรายชื่อคณะกรรมการทวิภาคีและผู้รับผิดชอบด้านเอดส์และวัณโรค ให้ลูกจ้างทุกคนในสถานประกอบการทราบ

๖.๖ ติดตามและกำกับดูแลนโยบาย แผนงาน การนำไปปฏิบัติ ผลการปฏิบัติ และแนวทางการปรับปรุงนโยบายด้านเอดส์และวัณโรคในสถานประกอบการ

๖.๗ จัดให้มีการทบทวนและปรับปรุงการดำเนินงานป้องกันและบริหารจัดการด้านเอดส์และวัณโรคในสถานประกอบการอย่างต่อเนื่อง และต้องดำเนินการแก้ไขข้อบกพร่องของการดำเนินงาน เฝ้าระวัง และป้องกัน ไม่ให้เกิดข้อบกพร่องซ้ำอีก

๖.๘ จัดทำรายงานผลของการปฏิบัติต่างๆ ในการดำเนินงานป้องกันและบริหารจัดการด้านเอดส์และวัณโรคในสถานประกอบกิจการ เป็นลายลักษณ์อักษร และมีระบบการจัดเก็บที่ดี และสะดวกต่อการนำมาใช้ในการพัฒนาและการเผยแพร่

ในบางกรณีควรมีส่วนร่วมในการเป็นภาคีความร่วมมือกับนานาชาติเพื่อระดมความร่วมมือในการป้องกันและบริหารจัดการด้านเอดส์และวัณโรคในสถานประกอบกิจการ

๗. บทบาทของลูกจ้าง

๗.๑ ศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานป้องกันและบริหารจัดการด้านเอดส์และวัณโรคในสถานประกอบกิจการ

๗.๒ เข้าร่วมกิจกรรมที่นายจ้างจัดขึ้นตามนโยบายการป้องกันและบริหารจัดการด้านเอดส์และวัณโรคในสถานประกอบกิจการ

๗.๓ ให้ความช่วยเหลือต่อเพื่อนร่วมงานที่ติดเชื้อเอชไอวี ผู้ป่วยเอดส์ หรือผู้ป่วยวัณโรค และผู้ได้รับผลกระทบ โดยไม่แสดงความรังเกียจ

๗.๔ ป้องกันตนเองจากการติดเชื้อเอชไอวีและการติดเชื้อวัณโรค สำหรับลูกจ้างที่ติดเชื้อเอชไอวี หรือเป็นผู้ป่วยเอดส์ หรือเป็นผู้ป่วยวัณโรค ต้องดูแลรักษาสุขภาพของตนเองตามคำแนะนำของแพทย์ และป้องกันการแพร่กระจายเชื้อ

๘. บทบาทของคณะกรรมการทวิภาคีด้านเอดส์และวัณโรคในสถานประกอบกิจการ

๘.๑ ให้ข้อเสนอแนะแก่นายจ้างเพื่อพัฒนานโยบายการป้องกันและบริหารจัดการด้านเอดส์และวัณโรคในสถานประกอบกิจการ รวมทั้งรณรงค์ให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนนโยบาย

๘.๒ จัดทำแผนดำเนินงานตามนโยบาย ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมอย่างน้อยดังต่อไปนี้

๘.๒.๑ จัดการศึกษา ฝึกอบรม รณรงค์ และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเรื่องเอดส์และวัณโรคในสถานประกอบกิจการ

๘.๒.๒ จัดให้มีระบบการให้คำปรึกษาเบื้องต้นและประสานส่งต่อเพื่อรับความช่วยเหลือจากหน่วยงานภายนอก

๘.๒.๓ จัดให้มีระบบการเก็บรักษาข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นความลับของผู้ป่วยเอดส์และผู้ป่วยวัณโรค

๘.๒.๔ จัดให้มีการรับเรื่องราวร้องทุกข์ และหาแนวทางแก้ไขปัญหาก็เกี่ยวกับเอดส์และวัณโรคในสถานประกอบกิจการ

๘.๓ ประสาน ติดตาม และกำกับการดำเนินงานให้เป็นไปตามนโยบายการป้องกันและบริหารจัดการด้านเอดส์และวัณโรคในสถานประกอบกิจการ

๘.๔ ประเมินผล และรายงานความก้าวหน้าในการดำเนินงานป้องกันและบริหารจัดการด้านเอดส์และวัณโรคในสถานประกอบกิจการต่อนายจ้าง

๘.๕ แต่งตั้งผู้รับผิดชอบด้านเอดส์และวัณโรคในสถานประกอบกิจการไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ผู้รับผิดชอบต้องได้รับการฝึกอบรมเรื่องเอดส์และวัณโรค ทั้งด้านการให้คำปรึกษา การป้องกัน และการดูแลรักษา และผู้รับผิดชอบต้องเข้าร่วมประชุมกับคณะกรรมการทวิภาคี

๙. บทบาทของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ

๙.๑ ส่งเสริมและติดตามประเมินผลการทำงานป้องกันและบริหารจัดการด้านเอดส์และวัณโรคในสถานประกอบกิจการต่างๆ

๙.๒ พัฒนาการความรู้ สร้างความเข้าใจ และเสริมทักษะการทำงานป้องกันและบริหารจัดการด้านเอดส์และวัณโรคในสถานประกอบกิจการ เพื่อให้สามารถให้คำปรึกษาแนะนำและคุ้มครองสิทธิของผู้ติดเชื้อ ผู้ป่วย และผู้ได้รับผลกระทบได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๙.๓ ประสานความร่วมมือและสนับสนุนหน่วยงานในประเทศและต่างประเทศ ตลอดจนองค์กรพัฒนาเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินงานป้องกันและบริหารจัดการด้านเอดส์และวัณโรคในสถานประกอบกิจการ

๙.๔ เสนอแนะต่อคณะกรรมการพัฒนาและส่งเสริมการบริหารจัดการด้านเอดส์และวัณโรค ให้มีการปรับปรุง และพัฒนาแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันและบริหารจัดการด้านเอดส์และวัณโรคในสถานประกอบกิจการ ให้สอดคล้องกับข้อมูลทฤษฎีและสถานการณ์ด้านเอดส์และวัณโรคที่เป็นปัจจุบัน

๑๐. การติดตามและประเมินผล

คณะกรรมการพัฒนาและส่งเสริมการบริหารจัดการด้านเอดส์และวัณโรคปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ในการกำกับ ติดตาม และประเมินผล เพื่อให้การดำเนินงานตามแนวทางการป้องกันและบริหารจัดการด้านเอดส์และวัณโรคในสถานประกอบกิจการ มีประสิทธิภาพและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนสนับสนุนเจ้าหน้าที่ภาครัฐให้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมดำเนินการตามแนวทางดังกล่าว และจะต้องทบทวนตรวจสอบแก้ไขให้สอดคล้องกับสถานการณ์เอดส์และวัณโรคที่เปลี่ยนแปลงไป